

ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА АУДИОВИЗУАЛНОТО УВЛИЧАНЕ ЗА РЕХАБИЛИТАЦИЯ ПРИ ДЕЦА ОТ АУТИСТИЧНИЯ СПЕКТЪР

Д-р М. Шошев, д.пс.

Тракийски университет, Медицински факултет, катедра Социални дейности

Стара Загора

mitko.shoshev@gmail.com

Резюме

Настоящата статия поставя за разглеждане проблемите, свързани с възможностите на аудиовизуалното увличане за психопедагогическа и социална рехабилитация при различните клинични групи деца от аутистичния спектър. Разглеждат се функционалните възможности на аудиовизуалното увличане като въздействие в позитивен план.

Ключови думи: аутизъм, аудиовизуално увличане, когнитивни процеси.

Много и специфични са проблемите при децата с аутизъм, които съпътстват тяхното индивидуално развитие. Трудности при осъществяване на емоционален контакт, нарушено взаимодействие със социалната среда като цяло, проблеми с овладяване на учебна информация, това са само малка част от нарушенията, които се срещат при децата от аутистичния спектър. В педагого – психологически план тези специфични трудности много ярко се манифестират в етапите на оgramотяването, овладяването на аритметичните действия, усъвършенстване техниката на четене. Наблюденията при работа с тези групи деца показват, че дори при така наречения „високо функционален” аутизъм (с този термин се разграничава във вътрешно диференциален план децата с аутизъм, които формално са носители на високи показатели при стандартизираните тестове за изследване на интелектуалното развитие) се наблюдават същите трудности и специфики, посочени по – горе. При тази група се среща и т.нар. парциална надареност, но независимо от това и тук наблюдаваме аналогични отклонения от нормалното функциониране на процесите, свързани с познавателната дейност.

Като се позоваваме на мисълта на Л. С. Виготски отнасяща се до единство в развитието на афектната и когнитивната сфери, то бихме могли да търсим тази връзка не само по отношение на случващото се в онтогенетичното развитие, но и като предпоставка върху която да се гради дейността свързана с преодоляване на нарушенията и спецификите в развитието, за което вече споменахме.

Използването на класическите методи за въздействие и подкрепа на развитието на детето от аутистичния спектър е добра възможност, но често темпа и придвижването напред е недостатъчно оптимално, поради което все по – често педагози, психолози и медици търсят нестандартни подходи и методи при работа с децата с аутизъм.

Една такава възможност е аудиовизуалното увличане. Практиката все по – често фокусира вниманието си върху него, защото устройствата за аудиовизуално увличане предлагат много меко и елегантно подпомагане дейността на мозъка. Нужно е да се подчертае, че аудиовизуалното увличане като научно изследван метод е безопасна за детето или възрастния. Проучванията до момента показват, че тя има много добро

въздействие върху вниманието, паметта, емоционалната сфера, възприятието, моториката, мисловната дейност.

Възниква веднага въпросът – къде е мястото на аудиовизуалното увличане и може ли този метод да бъде използван при деца от аутистичния спектър.

Съпоставянето на възможностите за въздействие на аудиовизуалното увличане с нарушенията при деца с аутизъм очертава доста ниши за приложимостта му.

Първата от тях е тази на нарушенията в развитието на моториката и то предимно при действия с предмети, промяната на тялото в пространството, напрежение и повишен мускулен тонус, фина моторика. Едно от приложенията на този метод е свързан точно с подобряване на общата двигателна активност и подпомагане на нарушените моторни функции при тези деца.

Втората ниша на приложение е тази, свързана със спецификата, съпътстваща развитието на възприятията.

Деца от аутистичния спектър изпитват особена трудност при изграждане на цялостен образ за явления и предмети от заобикалящия ги свят. Типични за тях са и сложните форми за сензорна автостимулация, които използват. Трудности се наблюдават и при изграждане на връзката между обекти, предмети и техните наименования. Деца не изпитват потребност към новото, всяка промяна ги плаши, поражда тревожност, поради което е затруднен и процеса на активно усвояване на света.

При използване на аудиовизуалното увличане чрез светлинните и звукови сигнали, които се подават чрез очилата и слушалките, децата постепенно привикват към съсредоточаване, повишава се концентрацията на вниманието, а от там се подобрява и качеството на възприятно – представната дейност.

Речевото развитие е **следващата ниша**, благоприятна за работа с аудиовизуално увличане. Речта като висша психическа функция във формат – устна и писмена реч при децата от аутистичния спектър се проявява с твърде широк кръг от специфични особености. Отсъствието и или проявата и под формата на ехололична реч, демонстрирането на стереотипни изрази и различни дислалични нарушения – това са най – често срещаните отклонения от нормата в речевото развитие при децата с аутизъм.

Включването на аудиовизуалното увличане като терапия подобрява значително експресивната реч, а при деца, при които тя трудно се продуцира се наблюдават случаи на спонтанно произнасяна на срички или думи в условията на терапевтично въздействие.

Следваща ниша за приложение са мисловните процеси – мисленето. Деца от аутистичния спектър имат проблеми при целеполагането, обобщението, разбиране на подтекст, разкриване на сложна сюжетна линия, разбиране на причинно – следствени връзки. Тази група деца не съумяват да коригират добре дори собствената си програма за действие. Наблюдава се също така и неумение да вникват или да допуснат, че събеседника

с когото са в диалог може да има собствена логика по която да участва в диалога. Тези деца се увличат по схемата, като някои могат да решават сложни задачи като в същото време при реални проблеми, чието решение трябва да се осъществи те се объркват, суетят се, демонстрират висока тревожност и не са в състояние да доведат докрай изхода от конкретната ситуация, т.е. да предприемат конкретно решение.

Приложимостта на аудиовизуалното увличане тук е с особена стойност и резултатите се наблюдават в няколко плана:

1. Подобряване на способността да спокойно обмисляне на конкретната ситуация и изход от нея.
2. Подобрява се възможността за обсъждане на детайли от наблюдаван обект или предмет.
3. Промени настъпват в целеполагането. Подкрепено чрез внасяне на спокойствие и намаляване на тревожността, детето след терапевтичната процедура е много по – спокойно и приема средата и/или обстановката в която се намира не като провокация към него, а като част от нещо в което то демонстрира своето присъствие.

Представеното дотук е началото на прилагане на аудиовизуалното увличане при работа с деца от аутистичния спектър, свързана с позитивните промени, които се наблюдават при приложението на тази терапия и които са отправен момент към търсене на още по – големите и възможности за корекция на нарушенията при групата деца от аутистичния спектър.

Литература

Carter, John L., Harold L. Russell. "A Pilot Investigation of Auditory and Visual Entrainment of Brain Wave Activity in Learning Disabled Boys."

Michael Joyce, Dave Siever. Audio-Visual Entrainment Program as a Treatment for Behavior Disorders in a School Setting, Journal of neurotherapy, Vol. 4, No2

Thomas F. Collura, Ph.D., David Siever. Auditory- visual entrainment in relation to mental health and EEG, Introduction to QEEG and Neurofeedback: Advanced Theory and Applications, Second Edition, стр. 195-220